

КИРИЛКО НАТАЛІЯ

*ст. викладач кафедри менеджменту та публічного адміністрування
Київського національного університету технологій та дизайну*

СИМОНЕНКО ВЛАДИСЛАВА

*студентка 2 курсу факультету економіки та бізнесу
Київського національного університету технологій та дизайну*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СТАНОВЛЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Останнім часом у науковій літературі з державного управління широко використовуються терміни «публічне адміністрування», «публічне врядування», «публічна влада», «публічна служба», «публічний менеджмент», «публічні послуги». Неоднозначність трактувань цих термінів викликає науковий інтерес і зумовлює актуальність досліджень, спрямованих на розкриття їх сутності, змісту і взаємозв'язку з усталеними поняттями теорії і практики державного управління. Термін «публічне адміністрування» походить від англ. «public administration». У вузькому розумінні публічне адміністрування пов'язане із виконавчою гілкою влади і розглядається як: професійна діяльність державних службовців, яка включає всі види діяльності, спрямовані на реалізацію рішень уряду; вивчення, розробка та впровадження напрямів урядової політики; міждисциплінарна академічна сфера, що базується на теорії та концепціях економіки, політичних наук, соціології, адміністративного права та менеджменту.

Публічне адміністрування реалізується публічними службовцями, які працюють у публічних організаціях і виконують широке коло поставлених перед ними завдань.

Ключовою проблемою розвитку публічного адміністрування в Україні є забезпечення якості послуг, що надаються громадянам органами виконавчої влади та місцевого самоврядування. При цьому однією з головних законодавчих прогалин у вирішенні даної проблеми, на думку багатьох науковців та практиків управління, є відсутність у чинній Конституції України визначення термінів «адміністративна послуга» та «публічна послуга», що спонукає тлумачити ці поняття в контексті ідеології державного управління як системи, спрямованої на надання послуг населенню. В останнє десятиліття особливо динамічно розвивається інтегральний підхід до рейтингової оцінки ефективності публічної влади, який ґрунтується на побудові зведеного інтегрального показника. Такий показник формується на підставі окремих індикаторів, які характеризують різні аспекти ефективності публічної влади. Основний показник ефективності публічного управління, вимірюваний на основі опитувань державних службовців і населення є індексом

інституційного середовища, що розраховується на основі опитувань державних службовців за методологією Всесвітнього банку. Слід також відзначити методику оцінювання результативності надання управлінських послуг, надану О. В. Поляком, яка включає п'ять критеріїв та дванадцять показників оцінювання якості.

Цікавим є досвід Німеччини стосовно оцінювання діяльності органів місцевого самоврядування. Першим інститутом, що втілює проект виміру ефективності (бенчмаркінгу) в 1992 р, став Фонд Бертельсманна. Фонд об'єднав більше ніж 150 муніципалітетів, порівнявши ефективність їхньої діяльності в різних напрямках економічної і соціальної політики. У 1996 р. була створена некомерційна організація KGSt, метою діяльності якої були інформаційна підтримка діяльності муніципалітетів, бенчмаркінгові проекти, порівняльний аналіз ефективності діяльності органів місцевої влади.

На даний час як основні методи вимірювання ефективності діяльності органів публічної влади в різних країнах пропонується декілька існуючих міжнародних систем оцінювання якості, насамперед GAF і IWA – 4. Загальна система оцінювання (GAF) – це інструмент управління якістю, створений на основі моделі якості Європейського фонду управління якістю. Система базується на 10 критеріях оцінювання, з яких одна група критеріїв визначає потенційні можливості організації, а інша-вимірює результати її діяльності в основних сферах. Не менш ефективним інструментом оцінювання вважається система оцінювання IWA-4, в якій ураховано положення програми ООН «Порядок денний на 21 сторіччя: розвиток на місцевому рівні».

У міжнародній практиці запропоновано спеціальну аналітичну методику оцінювання ефективності діяльності публічних органів, що дістала назву «функціональний огляд», яка набула масового поширення як у бізнесових структурах, так і в державному секторі у вигляді окремих її елементів. Водночас у Франції вже понад 70 років використовується подібний інструмент-tableau de bord для вибору, документування та інтерпретації об'єднаних причинно-наслідковими зв'язками фінансових та нефінансових показників.

З метою визначення загальних підходів для оцінювання місцевої влади фахівцями ООН розроблено 22 методики такого оцінювання в різних країнах. У проєкції застосування даних методик на теренах України особливо цікавими видаються, зокрема, індекс міського управління, барометр місцевого самоврядування та індекс належного управління для місцевого розвитку. Індекс міського управління-інструмент розвитку потенціалу місцевої влади, а також управління міським господарством. Він включає принципи та показники належного міського управління, складені за результатами

консультацій з агентствами ООН, засідання груп експертів та з урахуванням матеріалів, підготовлених безпосередньо органами місцевої влади. «Барометр місцевого самоврядування» є інструментом оцінювання розвитку потенціалу належного врядування, ефективності місцевої влади та поліпшення надання публічних послуг. Загальна мета даного інструменту оцінювання це опис та аналіз ситуації у сфері надання публічних послуг, з метою розвитку потенціалу органів місцевої влади, сприяння належному врядуванню. Індекс належного управління для місцевого розвитку-GOFORGOLD. Методологія обчислення даного індексу розроблена ООН з метою отримання «моментального знімку» управління на регіональному рівні.

Таким чином, наведені методики містять абсолютні та відносні показники належного місцевого управління і пропонують інструменти, що застосовуються в програмах і проектах, покликаних підвищувати якість місцевого управління.

Світовий досвід надає широке різноманіття дієвих підходів до окремих аспектів оцінювання публічної влади. Однак жоден із них не надає комплексного уявлення про те, наскільки вона відповідає своєму призначенню на місцевому рівні-бути виразником волі територіальної громади, та наскільки вона є каталізатором розвитку громадянського суспільства.

Зазначені вище методики здебільшого є «точковими», тобто такими, що дозволяють глибоко досліджувати та вимірювати окремі сторони або характеристики публічної влади, зокрема на предмет її якості, належності, ефективності, результативності та репрезентативності. Вони включають систему як об'єктивних оцінок за статистичними даними, так і суб'єктивних, орієнтованих на вимірювання соціального ефекту від реалізації публічної влади.

Такий соціальний ефект є мірою задоволеності громадян чинною системою влади, і саме він є ключовим параметром оцінювання системи публічної влади в більшості країн.

Список використаних джерел:

1. Основи управління в публічній адміністрації : матеріали дистанц. навчання, організованого Польс.-укр. Центром громадської освіти у м. Краснік (Польща). – Режим доступу : <http://www.puoer.org>.
2. Про затвердження Програми запровадження управління якістю в органах виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 11 трав. 2006 р. № 614. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.
3. Лелеченко А. П. Зарубіжний досвід організації функціонування місцевого самоврядування: імплементация і Україна / А. П. Лелеченко // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2011. – № 3. – Режим доступу : <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=266>.

4. Шикеринець В. В. Становлення та тенденції розвитку місцевого управління в Україні : монографія / В. В. Шикеринець ; за наук. ред. О. Я. Лазора ; ДРІДУ НАДУ. – Львів : ЛІДУ НАДУ, 2010. – 184 с.

КИРИЛКО НАТАЛІЯ

*ст. викладач кафедри менеджменту та публічного адміністрування
Київського національного університету технологій та дизайну*

ТИМОШЕНКО ВОЛОДИМИР

*студент 2 курсу факультету економіки та бізнесу
Київського національного університету технологій та дизайну*

**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ**

Нині основними питаннями інституціоналізації соціальної політики в Україні є розв'язання суперечностей суспільного, соціального розвитку, що гальмують процес формування соціально орієнтованої економіки, становлення розвитку середнього класу, соціальної мобільності, утвердження дійових механізмів соціального життєзабезпечення людини як основного суб'єкта соціального розвитку.

Для досягнення ефективності підтримки соціальних гарантій і соціального захисту населення в цілому в Україні було створено Міністерство соціальної політики (Мінсоцполітики).

Основні завдання Мінсоцполітики.

По-перше, забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері соціальної політики, загальнообов'язкового державного соціального та пенсійного страхування, волонтерської діяльності, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей, запобігання насильству в сім'ї, протидії торгівлі людьми, а також відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, надання гуманітарної допомоги, соціальних послуг особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати.

По-друге, забезпечення формування та реалізації державної політики щодо пенсійного забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню; щодо соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, які звільняються, осіб, звільнених з військової служби;